

Handläggare
Susanna Nytell
Telefon: 08-50825138

Till
Socialnämnden
2024-05-21

Trygghetspris år 2024

Tema: Ökad trygghet för personer med funktionsnedsättning – förebyggande insatser till individer i riskzon för kriminalitet

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner inriktningen för trygghetspriset 2024.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Trygghetspriset har delats ut årligen sedan 2012 i syfte att stimulera verksamheter som bidrar till en ökad trygghet i staden. Priset delas ut vid trygghetskonferensen. Prissumman är 50 000 kronor.

Stadens trygghetsmätning visar att personer med funktionsnedsättning är en grupp som utmärker sig med högre otrygghet och oro för att utsättas för brott. En neuropsykiatrisk funktionsnedsättning eller en intellektuell funktionsnedsättning är riskfaktorer som kan medföra en ökad sårbarhet både för våldsutsatthet och för olika typer av riskbeteenden.

Utifrån detta föreslår socialförvaltningen att 2024 års trygghetspris ska tilldelas en verksamhet eller organisation som genom förebyggande arbete bidrar till ökad trygghet för personer i staden med neuropsykiatriska och/eller intellektuella funktionsnedsättningar.

År 2023 var temat för trygghetskonferensen samverkan för ökad trygghet och trygghetspriset tilldelades Farsta Trygghetsforum, som på ett innovativt sätt utvecklat det lokala trygghetsskapande arbetet. I Farsta Trygghetsforum deltar Farsta stadsdelsförvaltning tillsammans med ett stort antal aktörer som gemensamt bidragit till ett trygghets lokalsamhälle.

Socialförvaltningen
Avdelningen för strategi och utveckling

Storforsplan 36
Box 44
123 21 Farsta
Växel 08-50825000
Fax
socialforvaltningen@stockholm.se
<https://start.stockholm>

Bakgrund

2012 instiftades ett trygghetspris av kommunstyrelsen på förslag av socialnämnden. Syftet med priset är att stimulera verksamheter och organisationer att verka för en ökad trygghet i staden, och är tänkt

att fungera som inspiration så att metoder och arbetssätt kan överföras till andra verksamheter. Verksamheter eller organisationer som är värda att uppmärksammas för ett framgångsrikt trygghetsskapande arbete kan nomineras till trygghetspriset. Prisutdelning sker årligen i oktober eller november på en trygghetskonferens som anordnas av socialförvaltningen. Prissumman är 50 000 kr.

Beslutande för trygghetspriset är en jury. Socialborgarrådet är ordförande i juryn, och utser jurymedlemmar som innehar uppdraget under ett år. Juryns uppdrag är att utse en vinnare.

Det första trygghetspriset delades ut år 2012. Tidigare års vinnare och teman är:

- 2023 *"Samverkan för ökad trygghet"* Farsta Trygghetsforum. I Farsta Trygghetsforum deltar Farsta stadsdelsförvaltning tillsammans med ett stort antal aktörer som gemensamt bidragit till ett tryggare lokalsamhälle.
- 2022: *"socialtjänstens brottsförebyggande arbete"* IGOR, ett samverkansprojekt mellan Polisen och Södermalms stadsdelsförvaltning som samverkar med målet att förebygga och förhindra mäns våld mot kvinnor
- 2021: *"missbruk, beroende och kriminalitet"* Föreningen Gatans lag FF
- 2020: *"arbete mot våld och kriminalitet i Stockholms stad utifrån ett genusperspektiv"* Organisationen Storasyster och stödorganisationen Kvinnors Nätverk
- 2019: *"att minska återfall i kriminalitet bland barn, ungdomar och unga vuxna"* Föreningen Process Kedjan
- 2018: *"trygghet och ideella föreningar eller civilsamhällesorganisationer"* Samverkansprojektet i Östberga.
- 2017: *"jämställdhet och inkludering samt mot diskriminering och fördomar"*. Mitt 127 festivalen i Skärholmen.
- 2016: *"skola och trygghet"*. Tullgårdsskolan på Södermalm.
- 2015: *"barn och trygghet"*. Parkleken Brödkaveln i Bagarmossen.
- 2014: *"trygghet i den offentliga miljön"*. Samverkansprojekt i Tensta/Hjulsta.
- 2013: *"trygghet för funktionsnedsatta"*. Polisens volontärer.
- 2012: *"ungdomar och trygghet"*. Stiftelsen På Rätt Väg i Bagarmossen.

Ärendet

Stockholms stads trygghetsmätning från år 2023 visar att det finns skillnader mellan olika grupper i staden avseende trygghet och utsatthet för brott. Resultaten visar att framförallt personer med funktionsnedsättning, kvinnor och utlandsfödda utmärker sig med högre otrygghet och oro för att utsättas för brott. Detta gäller särskilt gruppen med funktionsnedsättning, där skillnaderna är både mer systematiska och nivåerna av otrygghet och brottsutsatthet högre.

Även i stadens trygghetsprogram framhålls att otrygghet och risken att utsättas för brott varierar mellan olika delar av staden, tid på dygnet och vem du är. Diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder är faktorer som påverkar graden av otrygghet och risken att utsättas för brott¹.

I programmet konstateras även att forskning visar att risk- och skyddsfaktorer för bland annat kriminalitet och våld finns på flera nivåer: på individuell nivå, på social nivå och på strukturell nivå. På individuell nivå kan det handla om beteenden eller funktionsnedsättningar som bidrar till sårbarheter, som till exempel att barn med utagerande beteende löper en större risk att använda droger och utveckla beroende eller problematiskt bruk.²

Enligt Myndigheten för delaktighet (MFD) innebär den beroendeställning som många personer med funktionsnedsättning befinner sig i en väsentligt ökad risk att utsättas för brott. Fysiskt och psykiskt våld är nästan dubbelt så vanligt i gruppen i jämförelse med övriga befolkningen. Våldsutsatthet ser olika ut men sker både inom och utanför hemmet. Våld kan också förekomma i skolan och i olika vård och omsorgssituationer³.

MFD har tagit fram rapporten ”Våld mot personer med funktionsnedsättning”⁴. I rapporten framgår att en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF) eller en intellektuell funktionsnedsättning (IF) är riskfaktorer som kan medföra en ökad sårbarhet både för våldsutsatthet och för olika typer av riskbeteenden. Enligt rapporten kan svårigheter till följd av NPF

¹ <https://intranat.stockholm.se/globalassets/organisation-och-styrning/sakerhet-och-trygghet/brottsforebyggande-och-trygghetsskapande-arbete/stadsledningskontoret/stockholms-stads-trygghetsprogram-2024-2027.pdf>
s.3

² Ibid. s. 23

³ <https://www.mfd.se/samhallsomraden/brott-och-utsatthet/>

⁴ Våld mot personer med funktionsnedsättning – Om utsatthet och förekomst av våld Nummer 2023:12

eller IF också utgöra riskfaktorer för utveckling av ett normbrytande beteende bland barn och unga. Bristande kompetens kring dessa funktionsnedsättningar kan leda till feltolkningar av barns och ungas beteende. Svårigheter som bottnar i funktionsnedsättningen kan tolkas som ovilja, trots eller ointresse. Det finns också risk för att rätt insatser och åtgärder uteblir när signaler och riskbeteenden feltolkas av omgivningen.

Socialstyrelsen har publicerat uppdaterade nationella riktlinjer för vård och stöd till personer med ADHD och autism⁵. I riktlinjerna framhålls att personer med ADHD eller autism ofta riskerar att hamna i oönskade eller farliga situationer. Personer med ADHD och ett utmanande beteende är också överrepresenterade i brottsstatistiken. Dessutom är ADHD och autism vanligt bland placerade på de särskilda ungdomshem där Statens institutionsstyrelse ger vård, och på hem för vård eller boende (HVB). För barn som visar tecken på en ogynnsam utveckling kan samordnade insatser hindra utvecklingen, innan barnet får allvarligare problem. Av Socialstyrelsens kartläggning *Anmälningar om barn som far illa eller misstänks fara illa 2021* framgår att allt yngre barn dras in i kriminalitet och missbruk. Av de barn som är placerade på de särskilda ungdomshem men hos Statens institutionsstyrelse (SiS) visar studier att mellan 39 och 48 procent har minst en neuropsykiatrisk diagnos eller intellektuell funktionsnedsättning.⁶

Enligt barnombudsmannens årsbok 2023⁷ pekar forskning på att sårbara barn som växer upp i socioekonomiskt utsatta bostadsområden också i högre utsträckning kommer i kontakt med kriminella miljöer. De som lockas till gängen har ofta flera riskfaktorer att hantera som till exempel bristande skolgång, kognitiva svårigheter och kamratkretsar där brott förekommer. De har problematiska familjeförhållanden och befinner sig i en socialt utsatt omgivning där gäng redan förekommer. Kriminella gäng tillhandahåller möjligheter, som barnen uppfattar att samhället inte erbjuder dem, i form av ekonomiska fördelar, social tillhörighet och delaktighet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen den 15 maj

⁵ Nationella riktlinjer 2024: Adhd och autism Prioriteringsstöd till dig som beslutar om resurser i hälso- och sjukvården eller socialtjänsten Artikelnummer: 2024-3-8958

⁶ Socialstyrelsen, 2021: Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott, s. 17.

⁷ [bo_arsbok_2023_webb_wcag.pdf \(barnombudsmannen.se\)](https://www.barnombudsmannen.se/bo_arsbok_2023_webb_wcag.pdf)

2024 och rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 16 maj 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Utifrån det som beskrivits i ärendet föreslår socialförvaltningen att 2024 års trygghetspris ska tilldelas en verksamhet eller organisation som genom förbyggande arbete bidrar till ökad trygghet för personer i staden med neuropsykiatriska och/eller intellektuella funktionsnedsättningar.

De verksamheter som nomineras till stadens trygghetspris ska uppfylla följande tre kriterier:

- insatsen ska ske i samverkan mellan flera verksamheter/organisationer
- insatsen bedrivs förebyggande i syfte att förhindra eller tidigt bryta en negativ utveckling.
- insatsen bidrar till ökad trygghet för personer i Stockholms stad med neuropsykiatriska och/eller intellektuella funktionsnedsättningar

Vid bedömning av de inkomna nomineringarna tas även hänsyn till om följande kriterier uppfylls:

- insatsen kan inspirera andra verksamheter/organisationer
- insatsen visar goda resultat

Nomineringsperioden är 1 juni till 1 september 2024. Därefter färdigställs underlaget för bedömning och juryn fattar beslut om vinnare. Priset delas ut vid trygghetskonferensen, som i år kommer att hållas den 22 oktober.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner inriktningen för trygghetspriset 2024.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Nomineringstext för trygghetspriset 2024

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2024-05-09
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2024-05-08